

збирати їх, підготовлювати для зберігання, готувати оздоровчі фіто чаї та інші фітопрепарати.	
ПРУ 12. Володіє професійною лексикою та загальною культурою мовлення.	
ПРК 1. Уміє в чіткій і послідовній формі, різними каналами зв'язку спілкуватися, використовуючи спеціальну термінологію (рідною, іноземною та латинською мовами), з фахівцями в галузі освіти, а доступною мовою — із споживачами освітніх послуг та фахівцями інших спеціальностей.	
ПРК 2. Організовує співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).	
ПРК 3. Здатний розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.	
ПРК 4. Здатний співпрацювати з організаціями, центрами, установами, що здійснюють профілактику правопорушень серед учнів, просвітницьку роботу щодо формування навичок здорового способу життя.	
ПРА 1. Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобути під час навчання компетенції.	
ПРА 2. Здатний створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.	

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНОГО ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ

Бойчук Ю. Д.
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Провідним напрямом якісного оновлення професійної освіти є підготовка фахівців, здатних усвідомлено використовувати потенціал фундаментальних дисциплін для системного вирішення професійних завдань. Досягнення цього можливе на основі *міждисциплінарної інтеграції* як дидактичної основи забезпечення цілісності освітнього процесу у сучасній вищій школі [1; 3].

Інтеграція (від лат. *integration* — поповнення, відновлення) — процес розвитку, об'єднання у ціле розрізнених частин і елементів. Процеси інтеграції мають місце як у вже існуючій системі, де вони підвищують рівень її цілісності і організованості, так і при виникненні нової (емерджентної) системи з раніше не сполучених елементів. У процесі інтеграції в системі збільшується об'єм та інтенсивність взаємозв'язків між елементами [2]. Інтеграція — це не тільки підсилення зв'язків, але і зміна вихідних елементів. Якщо такої зміни немає, то й відсутнє підсилення зв'язків, воно підмінюється лише механічним об'єднанням. Інтеграційний процес означає новоутворення цілісності, яке має системні якості загальнонаукової, міжнаукової чи внутрішньонаукової взаємодії, відповідні механізми взаємозв'язку, а також зміни в елементах, функціях об'єкта вивчення, які обумовлені зворотним зв'язком системних засобів і нових якостей, що утворилися.

Підґрунтям для інтеграції в професійній освіті є аналогічні тенден-

ції у сфері праці (інтеграція трудових функцій в умовах виникнення нових економічних механізмів, підсилення зв'язку об'єктів і предметів професійної діяльності тощо).

Інтеграція в сучасній освіті — найвища форма єдності цілей, принципів, змісту освіти і як створення укрупнених педагогічних одиниць на основі взаємозв'язку навчальних дисциплін. Процес інтеграції навчальних дисциплін — не процес сумування, а їх об'єднання на основі взаємозв'язку, взаємодоповнення, взаємопроникнення методів, понять, теорій, що входять до вказаних дисциплін. Упровадження у навчальний процес інтегрованих дисциплін забезпечує важливу якість освіти — продуктивність.

Міждисциплінарна інтеграція покликана забезпечити єдиний підхід викладачів різних навчальних дисциплін до вирішення єдиних освітніх завдань на основі світоглядного узагальнення знань. Така інтеграція є метою і засобом навчання, яка дозволяє сформувати цілісне уявлення про людину і навколишній світ, створити єдину дидактичну платформу для зближення предметних знань.

У процесі міждисциплінарної інтеграції важливим є мотивованість і проблемність навчання, інтегрований підхід до добору змісту навчального матеріалу.

У ХНПУ імені Г. С. Сковороди з 2016 року запроваджена нова інтегрована навчальна дисципліна **«Безпека існування людини в навколишньому середовищі»**, яка є одним з компонентів формування компетенцій, необхідних для управління власною безпекою, збереження здоров'я і життя в різних соціоприродних умовах.

Обсяг дисципліни складає 4 кредити ЕКТС (120 годин), її вивчають студенти всіх спеціальностей на I курсі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність знань та правил поведінки, що забезпечують здоров'я, високу працездатність, довголіття та розкриття творчого потенціалу людини, забезпечують оптимальні умови співіснування соціальних та природних систем.

Метою викладання навчальної дисципліни полягає у формуванні готовності студента використовувати набуту сукупність знань, умінь і навичок для забезпечення особистої та колективної безпеки в сфері професійної діяльності.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: 1) усвідомлення концептуальних основ сталого розвитку суспільства, забезпечення безпеки існування людини в навколишньому середовищі і зниження ризиків, пов'язаних із діяльністю людини; 2) формування чітких і обґрунтованих уявлень про взаємодію і взаємозв'язок усіх компонентів у природі, соціальній і технологічній сферах, про стратегію і тактику збереження і стабільного розвитку життя на Землі; 3) оволодіння прийомами раціоналізації життєдіяльності людини, орієнтованими на зниження антропогенного впливу на навколишнє середовище і забезпечення безпеки особистості і суспільства; 4) формування культури безпеки та ризик-орієнтованого мислення, яке дозволяє питання безпеки і збереження навколишнього середовища існування людини розглядати як найважливіші пріоритети життєдіяльності людини; 5) формування здібностей ідентифікації небезпек і оцінювання ризиків та готовності застосування професійних знань, умінь і навичок для мінімізації негативних екологічних наслідків та поліпшення умов праці в сфері своєї професійної діяльності.

У процесі вивчення навчальної дисципліни **студенти повинні**

знати: понятійно-термінологічний апарат у галузі безпеки; особливості та закономірності процесів взаємодії в системі «людина-навколишнє середовище»; фізіологічні, екологічні та валеологічні основи безпеки існування людини в навколишньому середовищі; умови стабільності природних і соціальних систем; основні природні і техносферні небезпеки, їх властивості і характеристики, характер та наслідки впливу шкідливих і небезпечних факторів на людину і природне середовище, методи захисту від них у сфері своєї професійної діяльності; способи захисту населення в умовах виникнення надзвичайних ситуацій (техногенних аварій, катастроф, природних стихійних лих та застосування сучасної зброї масового враження); основи раціонального природокористування й охорони компонентів біосфери; методи моделювання та прогнозу впливу небезпечних природних та техногенних факторів на людину, соціальні і природні системи; методи контролю й управління безпекою існування людини в навколишньому середовищі; нормативні документи і закони України про безпеку існування людини в навколишньому середовищі; особливості й значення міжнародних зусиль у вирішенні проблем націй, регіонів і світу в цілому; міжнаціональний та глобальний характер сучасних небезпек; основні принципи національної та глобальної політики сталого розвитку суспільства; роль і значення формування культури безпеки існування людини в навколишньому середовищі.

У процесі вивчення навчальної дисципліни **студенти повинні вміти:** ідентифікувати основні небезпеки середовища існування; оцінювати приблизний ступінь ризику небезпек навколишнього середовища для людини, соціальних та природних систем; аргументовано та адекватно обирати методи захисту від небезпек навколишнього середовища стосовно сфери своєї професійної діяльності; ефективно користуватися законодавчими і нормативно-правовими документами в галузі безпеки й охорони навколишнього середовища, вимогами безпеки в сфері своєї професійної діяльності; формулювати практичні пропозиції щодо покращення стану безпеки існування людини в навколишньому середовищі; брати участь у громадських експертизах з визначення рівня загроз для безпеки існування людини в навколишньому середовищі.

Засвоєння змісту навчальної дисципліни передбачає вивчення студентами чотирьох модулів, а саме: **I модуль.** Екологічна безпека існування людини в навколишньому середовищі. **II модуль.** Фізіологічні основи безпеки існування людини в навколишньому середовищі. **III модуль.** Валеологічні основи безпеки існування людини в навколишньому середовищі. **IV модуль.** Цивільний захист населення в умовах виникнення надзвичайних ситуацій в мирний і воєнний час.

Література

1. Гризун Л. Е. Дидактичні основи проектування модульної структури навчальної дисципліни на засадах інтеграції наукових знань : [монографія] / Гризун Л. Е. — Харків : вид-во ХНУРЕ, 2008. — 302 с.
2. Кедров Б. М. О синтезе наук / Б. М. Кедров // Вопросы философии. — 1973. — № 3. — С. 77—90.
3. Прокофьева М. Ю. Междисциплинарная интеграция как принцип университетского образования / М. Ю. Прокофьева // Вісн. Луганськ. нац. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. — Луганськ : ЛНПУ, 2006. — № 4. — С. 232—241.